

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันศุกร์ที่ 12 มกราคม 2539

วิญญูชนจอมปลอม

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

ผมรู้สึกสลดใจเมื่อนักข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลให้สัมภาษณ์แก่คุณสุรเกียรติ์ เสถียรไทยว่า “วิญญูชนจอมปลอม” ถนนสายการเมืองของคุณสุรเกียรติ์ไม่น่าจะจบลงด้วยหนทางเช่นนี้

เมื่อคุณสุรเกียรติ์รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผมรู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่ง เพราะทราบแก่ใจว่า คุณสุรเกียรติ์ไม่มีความรู้ความชำนาญทางการเงินและการคลัง แม้คุณสุรเกียรติ์จะเป็น ‘คนเก่ง’ ที่สามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้ แต่รัฐบาลผสมมักจะมีอายุอันแสนสั้น กว่าที่จะเรียนรู้งาน ก็อาจเป็นเวลาที่คุณสุรเกียรติ์สิ้นอายุแล้ว

คุณสุรเกียรติ์หาญรับตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาลนักเลือกตั้ง โดยปราศจากฐานการเมืองใดๆ อย่างว่าแต่ฐานการเมืองในรัฐบาลเลย แม้แต่ในพรรคชาติไทยเอง คุณสุรเกียรติ์ก็หา มีฐานไม่ ชีวิตทางการเมืองของคุณสุรเกียรติ์จึงขึ้นอยู่กับภาระที่เป็นชีวิตตายของนายบรรหาร ศิลปอาชาเป็นสำคัญ

คุณสุรเกียรติ์มิได้เรียนรู้บทเรียนจากประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยว่า นักวิชาการไม่ประสบความสำเร็จในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาลนักเลือกตั้ง เพราะมีอาจฝ่ามรสุมทางการเมืองภายในรัฐบาลนั่นเอง ในสังคมการเมืองไทยรัฐมนตรีมิได้มีหน้าที่กำหนดและบริหารนโยบายเท่านั้น หากยังต้องทำหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์แก่นักเลือกตั้งและกลุ่มทุนที่เป็นฐานของรัฐบาลอีกด้วย ในช่วงเวลา 5 เดือนเศษที่ผ่านมาคุณสุรเกียรติ์ทำหน้าที่นี้ได้ค่อนข้างดี แต่การที่คุณสุรเกียรติ์ไม่มีฐานในกลุ่มทุนการเงิน และไม่มีสายสัมพันธ์กับกลุ่มทุนการเงิน มีหน้าซ้ำยังไม่มีความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์การเงินและเศรษฐศาสตร์การคลัง กลับกลายเป็นจุดอ่อนสำคัญ

กลุ่มทุนการเงินพยายามสั่นคลอนเก้าอี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง การลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ของนายเอกกมล ศิริวัฒน์ ในทันทีที่มีการจัดตั้งรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ถือได้ว่าเป็นปฏิกิริยาที่ออกมาจากกลุ่มทุนการเงิน น่าอนาถนักที่พนักงานระดับสูงของรัฐถือฝักถือฝ่าย

ทางการเมือง ยิ่งการเลือกลาออกในจังหวัดที่มีการจัดตั้งรัฐบาลด้วยแล้ว จะอ้างว่าไม่มีเจตนาทางการเมืองเห็นจะรับฟังได้ยาก

การลาออกของนายเอกกมลยังความไม่พอใจแก่นายบรรหารและคุณสุรเกียรติ์อย่างปราศจากข้อกังขา แต่ความไม่พอใจนี้ยกระดับเป็นความอาฆาตหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของแต่ละคน เหตุการณ์ในเวลาต่อมาที่มีการกดดันให้นายเอกกมลออกจากตำแหน่งเลขาธิการ กสท. และปลดออกจากตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย โดยที่คุณสุรเกียรติ์มิได้แสดงหลักฐานการทำความผิดของนายเอกกมล ย่อมชวนให้เข้าใจว่า คุณสุรเกียรติ์ดำเนินการ ‘ล้างแค้น’ทางการเมือง หากคุณสุรเกียรติ์ให้บรรณาธิบายและแสดงหลักฐานอย่างแจ่มชัด ความเข้าใจเช่นนี้ย่อมไม่เกิดขึ้น

เสถียรภาพของเก้าอี้รัฐมนตรีการคลังมิได้ขึ้นอยู่กับการยอมรับของกลุ่มทุนการเงินเท่านั้น แต่ ‘กรรมเก่า’ ของคุณสุรเกียรติ์ก็มีส่วนสั่นคลอนเก้าอี้ของตัวเองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโปงของหนังสือพิมพ์ *สยามโพสต์* เกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางมิชอบของ ‘Dr. S.’ และ ‘Mr. V.’

เมื่อ *สยามโพสต์* เปิดโปงเรื่องนี้ในครั้งแรกนั้น ผมเพียงฟังหูไว้หู เพราะทราบแก่ใจดีว่า หลักฐานเอกสารที่ *สยามโพสต์* นำมาตีพิมพ์นั้นต้องมาจากฝ่ายทหารบางกลุ่มบางเหล่า และ *สยามโพสต์* เองก็มิได้สอบสวนข้อเท็จจริงให้สุดสิ้นกระบวนการ ความลึกการ ‘เผยแพร่ไปก่อน สอบสวนภายหลัง’ ของ *สยามโพสต์* นี้เอง ทำให้ *สยามโพสต์* ต้องแพ้คดีหมิ่นประมาทอยู่เนืองๆ หนังสือพิมพ์คุณภาพในสังคมตะวันตก ดังเช่น *The Guardian* และ *The Times* แห่งอังกฤษ หรือ *The New York Times* และ *The Washington Post* แห่งสหรัฐอเมริกา มิได้ยึดหลักการดังกล่าวนี้ ต่างจากหนังสือพิมพ์ระดับล่างดังเช่น *The Sun* และ *The Daily Mirror* ที่มักจะใช้วิธี ‘เผยแพร่ไปก่อน สอบสวนภายหลัง’ อยู่เสมอ

แต่เมื่อ *สยามโพสต์* โหมกระหน่ำ ‘Dr. S.’ และ ‘Mr. V.’ นานนับเดือน ผมเริ่มเชื่อว่า รายงานข่าวนั้นมีมูลแห่งความจริง ไม่มากก็น้อย แม้จะพยายามอ่านรายงานข่าวด้วยความเป็นธรรมเพียงใดก็ตาม รายงานข่าวเหล่านี้มีส่วนทำลายคะแนนนิยมทางการเมืองและทำลายความชอบธรรมของคุณสุรเกียรติ์ในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีการคลัง การที่มีผู้ป้อนเอกสารแก่ *สยามโพสต์* แสดงให้เห็นว่า มีผู้บงการร้ายคุณสุรเกียรติ์ทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นผลจาก ‘กรรมเก่า’ และการที่ *สยามโพสต์* นำเอกสารเหล่านั้นออกเผยแพร่ ก็อาจเป็นเพราะเชื่อว่ามีการกระทำอันมิชอบในอดีต ซึ่งเรื่องทั้งหมดนี้ต้องพิสูจน์ในชั้นศาลต่อไป

คุณสุรเกียรติ์มีส่วนทำลายคะแนนนิยมของตนเองด้วย เมื่อแสดงอาการ 'หน้ามืด' ถัดฉีดเงิน 30,000 ล้านบาทเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ เพียงหวังจะเอาใจกลุ่มทุนการเงิน และหวังว่า ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะถีบตัวสูงขึ้น แม้แต่นักวิชาการที่สนิทชิดเชื้อกับคุณสุรเกียรติ์มาก่อนพากันดาหน้าออกมาคัดค้านและประนามมาตรการดังกล่าวนี้ ผู้คนที่เคยเอาใจช่วยคุณสุรเกียรติ์ถูกผลักดันให้อยู่ตรงกันข้ามกับคุณสุรเกียรติ์ ด้วยฝีมือของคุณสุรเกียรติ์เอง

คุณสุรเกียรติ์แสดงความสั่นหวั่นในการทำลายคะแนนนิยมของตนเอง ด้วยการ 'เล่นงาน' นายเอกกมลอย่างเป็นรูปธรรม คุณสุรเกียรติ์สูญเสียความชอบธรรมในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมากขึ้น มิใช่เพราะเหตุว่า นายเอกกมลเป็นออร์หันต์ผู้บริสุทธิ์ผู้ด่องและไ้र्मลทิน และคุณสุรเกียรติ์ทำร้ายออร์หันต์ หากแต่เป็นเพราะว่า กระบวนการเล่นงานนายเอกกมลเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นธรรมและไม่โปร่งใส ถึงตอนนี้ ผู้คนที่รักความเป็นธรรมถูกผลักดันให้อยู่ตรงกันข้ามกับคุณสุรเกียรติ์ด้วยฝีมือของคุณสุรเกียรติ์เอง แม้ว่าบางส่วนของผู้ที่รักความเป็นธรรมเหล่านี้จะมีได้เห็นว่า นายเอกกมลบริสุทธิ์ผู้ด่องก็ตาม

หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถปลดรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีได้แจ้งข้อหาอย่างเป็นทางการ มิได้สอบสวนชนิดที่เปิดโอกาสให้จำเลยแก้ข้อกล่าวหา และไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนเกี่ยวกับรายละเอียดของข้อกล่าวหา ราษฎรจำนวนไม่น้อยคงอดสงสัยไม่ได้ว่า เหตุใดกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปราศจากจิตวิญญาณแห่งประชาธิปไตย และขาดหลักนิติธรรมถึงเพียงนี้ กฎหมายฉบับนี้จำลองแบบจากอูกานดา

แต่สุรเกียรติ์ เสถียรไทยมิใช่อดี้อามินแห่งประเทศไทย หากแต่เป็นนักกฎหมายผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่แนวความคิดว่าด้วยความโปร่งใส (Transparency) จนศัพท์ดังกล่าวมีการใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน นักกฎหมายที่ยึดมั่นในหลักนิติธรรมจักต้องละทิ้งหลัก 'อำนาจเป็นธรรม' แต่การปลดรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยครั้งนี้ก่อให้เกิดข้อกังขาในหัวใจของประชาชนผู้รักความเป็นธรรมจำนวนมากว่า หลักนิติธรรมยังคงอยู่ในหัวใจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังท่านนี้หรือไม่ มีพักต้องกล่าวถึงจิตวิญญาณแห่งประชาธิปไตย

คุณสุรเกียรติ์น่าจะทราบดีว่า การปลดนายเอกกมลออกจากตำแหน่งเลขาธิการกลต. ตามมาตรา 22(5) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 นั้น เป็นเรื่องยากยิ่ง ด้วยเหตุดังนั้น นายสุธี สิงห์เสนห์ และ ม.ร.ว.จตุมงคล โสณกุล จึงกลายเป็น

เบียดหากฎในการเกลี้ยกล่อมให้นายเอกกมลลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการ กต. เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2538 ครั้นในเวลาต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังก็เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีปลดนายเอกกมลออกจากตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

นักนิติศาสตร์ผู้มีความเป็นธรรมในหัวใจจักต้องไม่กล่าวโทษผู้อื่นอย่างพล่อยๆ และจักต้องไม่ลุแก่อำนาจในการลงโทษผู้อื่นโดยปราศจากการสอบสวน

คุณสุรเกียรติ์ได้แต่กล่าวอ้างว่า นายเอกกมลมีความผิดตามมาตรา 46 สัตตแห่งพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2522 แต่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณชนว่า ความผิดดังกล่าวมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง พัฒนาการของเหตุการณ์ในเวลาต่อมาบ่งบอกว่า ‘ข้อเท็จจริง’ ที่ใช้เป็นฐานในการลงโทษนายเอกกมลส่วนสำคัญมาจากรายงานของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ คุณสุรเกียรติ์มิได้มีข้อกังขาใดๆ เกี่ยวกับรายงานของหน่วยข่าวกรองว่าตรงต่อข้อเท็จจริงหรือไม่ มีการนั่งเทียนเขียนรายงานหรือไม่ หรือมีการรายงานเพื่อหวังผลในการกลั่นแกล้งหรือไม่ วิญญูชนผู้รักความเป็นธรรมย่อมตระหนักว่า รายงานของหน่วยข่าวกรองมิใช่สัจธรรม (truth) อันไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ หากแต่เป็นเพียง ‘ข้อเท็จจริง’ (fact) ที่ต้องตรวจสอบว่าถูกต้องเที่ยงตรงหรือไม่

แต่คุณสุรเกียรติ์กลับถอดรายงานของหน่วยข่าวกรองประจักษ์หนึ่งคัมภีร์อันบริสุทธิ์ที่อยู่เหนือสัจธรรมทั้งปวง และปกป้องมิให้รายงานดังกล่าวต้องถูกตรวจสอบ ด้วยข้ออ้างว่าเป็นความลับทางราชการ คุณสุรเกียรติ์มีสิทธิที่จะเชื่อถือรายงานของหน่วยข่าวกรองว่าเป็นสัจธรรม เพราะเป็นเสรีภาพในความเชื่อส่วนบุคคล แต่การลงโทษนายเอกกมลโดยไม่มี การตั้งข้อหาอย่างเป็นทางการ ไม่มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนและวินิจฉัยความผิด และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหา ไม่เพียงแต่จะเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น หากยังเป็นกระบวนการที่ขาดความโปร่งใสอีกด้วย นำประหลาดนักที่คุณสุรเกียรติ์พรั่นพุดและพรั่นสอนเรื่องหลักการความโปร่งใสมาเกือบทศวรรษ แต่เมื่อถึงคราวปฏิบัติ กลับละทิ้งหลักการนี้ อย่างหน้าตาเฉย

สมณานามที่นักข่าวทำเนียบรัฐบาลประทับตราให้คุณสุรเกียรติ์ นับเป็นสมณานามที่คุณสุรเกียรติ์พึงใคร่ครวญ